

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ЗАПОРІЗЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

ВИТЯГ З РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

31 травня 2019 р. № 12-рш

м. Запоріжжя

Справа № 02/26-17

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Запоріжгаз» (далі – АТ «Запоріжгаз») (до 22.05.2019 – ПАТ «Запоріжгаз») протягом січня 2016 року – лютого 2017 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) в територіальних (географічних) межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського району та села Темирівка Гуляпільського району Запорізької області), де розташовані власні діючі газорозподільні мережі .

В період з 03.02.2017 по 16.02.2017 АТ «Запоріжгаз» безпідставно відмовило в наданні послуги з розподілу природного газу мешканцям будинку розташованого за адресою: м.Запоріжжя, пр. Ювілейний, буд. №19-а.

За результатами розгляду справи № 02/26-17 такі дії АТ «Запоріжгаз» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) у вигляді повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання (за п. 5 ч. 2 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На АТ «Запоріжгаз» накладено штраф у розмірі 10 000 (десять тисяч) гривень.

Адміністративна колегія Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), розглянувши матеріали справи №02/26-17, розпочатої за заявами об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «Ювілейний 19-а» та ОСОБИ_1 про порушення акціонерним товариством «Оператор газорозподільної системи «Запоріжгаз» (далі – АТ «Запоріжгаз») законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Закон), та подання про попередні висновки у справі № 02/26-17 відділу досліджень і розслідувань від 10.05.2019 № 02-38-спр,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

- (1) Справу № 02/26-17 відкрито розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 05.07.2017 № 49-р шляхом відокремлення в окреме провадження зі справи № 02/06-17, розпочатої за ознаками порушення законодавства про захист економічної

конкуренції з боку АТ «Запоріжгаз», оскільки в процесі розгляду справи № 02/06-17 стало відомо, що ОСОБИ_1, що є (*інформація з обмеженим доступом*) об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «Ювілейний 19-а» (далі - ОСББ «Ювілейний 19-а»), звернулась з позовною заявою до Хортицького районного суду м. Запоріжжя про визнання неправомірними дій АТ «Запоріжгаз» щодо припинення їй, як побутовому споживачу, газопостачання в період з 01.02.2017 до 17.02.2017.

- (2) Листом від 05.07.2017 № 02-18/01-1488 АТ «Запоріжгаз» було повідомлено про відокремлення справи № 02/26-17 у окреме провадження та направлено копію розпорядження адміністративної колегії Відділення від 05.07.2017 №49-р.
- (3) Листом від 05.07.2017 № 02-18/01-1487 Заявників було повідомлено про відокремлення справи № 02/26-17 у окреме провадження та направлено копію розпорядження адміністративної колегії Відділення від 05.07.2017 №49-р.
- (4) Рішенням Хортицького районного суду м. Запоріжжя від 11.07.2017 по справі №337/908/17 (далі – Рішення Хортицького районного суду м. Запоріжжя) позов було задоволено частково. Дії АТ Запоріжгаз» щодо припинення побутовому споживачу газопостачання у період з 03.02.2017 по 16.02.2017 визнано неправомірними. На рішення Хортицького районного суду АТ «Запоріжгаз» було подано апеляційну скаргу до Апеляційного суду Запорізької області.
- (5) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 08.09.2017 № 62-р розгляд справи № 02/26-17 було зупинено до прийняття судом остаточного рішення.
- (6) Рішенням Апеляційного суду Запорізької області від 05.12.2017 апеляційну скаргу АТ «Запоріжгаз» було задоволено частково. Рішення Хортицького районного суду, в частині визначення неправомірних дій АТ «Запоріжгаз» щодо припинення побутовому споживачу газопостачання у період з 03.02.2017 по 16.02.2017, залишено без змін. АТ «Запоріжгаз» рішення Хортицького районного суду та Апеляційного суду Запорізької області в касаційному порядку не оскаржувалось.
- (7) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 06.02.2019 № 7-р розгляд справи було поновлено, про що повідомлено АТ «Запоріжгаз» (лист від 07.02.2019 № 58-02/12-373) та Заявників (лист від 07.02.2019 № 58-02/12-374).

2. Сторони

- (8) Відповідачем у справі є АТ «Запоріжгаз» (69035, м. Запоріжжя, вул. Заводська, 7, код за ЄДРПОУ 03345716) (до 22.05.2019 – ПАТ «Запріжгаз»).
- (9) Згідно зі статутом (нова редакція), затвердженим загальними зборами акціонерів ПАТ «Запоріжгаз» (протокол від 10.04.2019 № 20) (далі – Статут), Товариство створено на підставі наказу Державного Комітету України по нафті і газу № 120 від 14.03.1994 року, шляхом перетворення державного підприємства по газопостачанню та газифікації «Запоріжгаз» у відкрите акціонерне товариство, відповідно до Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15.06.1993 № 210/93. АТ «Запоріжгаз» є правонаступником ПАТ «Запоріжгаз».
- (10) Відповідно до ЄДРПОУ, основним видом діяльності Товариства, є розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи (код за КВЕД 35.22).
- (11) АТ «Запоріжгаз» є ліцензіатом з розподілу природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ (ліцензія НКРЕКП від 29.04.2015 АЕ № 642479 переоформлена у безстрокову рішенням НКРЕКП від 01.09.2015 № 2248).

- (12) Товариство є юридичною особою, здійснює господарську діяльність, надає платні послуги споживачам на договірних засадах, а отже, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», є суб'єктом господарювання.
- (13) Заявниками у справі є ОСББ «Ювілейний 19-а» (69097 м. Запоріжжя, пр. Ювілейний, 19-а) та ОСОБА_1 (адреса: *інформація з обмеженим доступом*) (далі – Заявники), що є споживачами природного газу.

Обставини справи

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (14) У відповідності до пункту 3.1 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку (надалі – Методика) об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1 Суб'єкт господарювання:

- (15) АТ «Запоріжгаз».

3.2 Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання:

- (16) - послуга з розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) (далі – Послуга)

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.

- (17) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», товар – це будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права.
- (18) Згідно з пунктом 4.1 Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (19) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару здійснюється, виходячи з подібності, зокрема, таких факторів, як функціональне призначення, фізичні характеристики, технічні та експлуатаційні характеристики, умови споживання, що визначаються специфічністю розміщення, монтажу, ціни.
- (20) Відповідно до пункту 1.3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ, затверджених постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України 13.01.2010 №12, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 15.01.2010 за №29/17324 (далі – Ліцензійні умови), розподіл (транспортування газу розподільними трубопроводами) - вид господарської діяльності з надання послуг розподілу газу з транспортування газу розподільними трубопроводами замовникам, що проводиться ліцензіатом відповідно до Ліцензійних умов за встановленими законодавством України правилами ціноутворення та на певній географічній території, з метою його доставки споживачам.
- (21) Відповідно до вимог Положення «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», затвердженого указом

Президента України від 10 вересня 2014 року за № 715/2014, тариф на транспортування природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ розподільними трубопроводами встановлює Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

- (22) Беручи до уваги, що за визначенням у статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товаром є будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери), товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище, є послуга з розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами).

3.2.2 Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (23) Діяльність, пов'язана з розподілом газу (транспортуванням газу розподільними трубопроводами), провадиться за умови отримання відповідної ліцензії, яка видається національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг.
- (24) Таким ліцензіатом є АТ «Запоріжгаз» (до 14.04.2015 - ліцензія НКРЕ від 27.07.2010 АВ № 527258; з 14.04.2015 - ліцензія НКРЕКП від 29.04.2015 АЕ № 642479 переоформлена у безстрокову рішенням НКРЕКП від 01.09.2015 № 2248).
- (25) Відтак, продавцем досліджуваної послуги є АТ «Запоріжгаз».
- (26) Споживачами вказаної послуги є - фізичні особи (населення), які отримують природний газ відповідно до типових договорів про надання населенню послуг з газопостачання та використовують його для побутових потреб (приготування їжі, підігріву води та опалення житлових приміщень). Споживач - фізична або юридична особа чи фізична особа - підприємець, об'єкт якої підключений до газорозподільної системи Оператора ГРМ.
- (27) Споживачі, у тому числі побутові споживачі, для здійснення ними санкціонованого відбору природного газу з ГРМ та можливості забезпечення постачання їм природного газу їх постачальниками зобов'язані укласти договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого в установленому законодавством порядку підключений їх об'єкт (пункт 1 глава 3 розділ VI Кодексу).
- (28) Отже, забезпечення споживачів належними йому (його постачальнику) обсягами природного газу через газорозподільну систему АТ «Запоріжгаз» здійснює на підставі укладеного договору розподілу природного газу.
- (29) При цьому, послугу з розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) фізичні особи (населення) оплачують через ціни на природний газ для населення, затверджені КМУ, до складу яких включено і вартість послуги із транспортування природного газу розподільними трубопроводами.

3.3 Визначення товарних меж ринку

- (30) Відповідно до пункту 5.1 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (31) Зазначена норма передбачає, що формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару за показниками взаємозамінності, якими, зокрема є: подібність

призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо; подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо.

- (32) Оскільки для споживачів послуги з транспортування природного газу розподільними трубопроводами за показниками взаємозамінності, подібності призначення не існує взаємозамінних товарів, товарні межі співпадають з товаром.
- (33) Таким чином, товарними межами ринку визначено послугу з розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами), як таку, що не має заміників.

3.4 *Визначення географічних меж ринку.*

- (34) Відповідно пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (послуг) є неможливим або недоцільним. При цьому слід звернути увагу на те, що при остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.
- (35) Відповідно до пункту 2.1 Ліцензійних умов, однією з умов провадження господарської діяльності з розподілу газу є наявність у ліцензіата розподільних мереж, які перебувають у його власності чи користуванні.
- (36) Відповідно до пункту 2.1.3 Ліцензійних умов, провадження господарської діяльності з розподілу газу здійснюється газорозподільним підприємством лише на території, затвердженій НКРЕКП. Територія провадження ліцензіатом господарської діяльності з розподілу газу – територія, межі якої та схема розподільних газопроводів, що перебувають у власності чи користуванні ліцензіата, нанесені на географічну карту місцевості (пункт 1.3 Ліцензійних умов)
- (37) У АТ «Запоріжгаз» у власності/користуванні перебувають діючі газорозподільні мережі, розташовані на території Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського районів та села Темирівка Гуляпільського району).
- (38) Отже, територіальним (географічними) межами досліджуваного ринку є територія ліцензованої діяльності АТ «Запоріжгаз» - Запорізька область (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського районів та села Темирівка Гуляпільського району), де розташовано газорозподільні мережі.

3.5 *Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку*

- (39) Відповідно пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (40) У межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського районів та села Темирівка Гуляпільського району), де розташовано газорозподільні мережі протягом січня 2016 року – лютого 2017 року склад продавців – суб'єктів-господарювання, що надають послугу з розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) не змінювався, тобто, структура даного ринку є сталою.
- (41) Отже, часові межі ринку визначаються як проміжок часу січень 2016 рік – лютий 2017 року.

3.6 *Визначення потенційних конкурентів*

- (42) Відповідно до Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання:
- які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості;
 - які виготовлять товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку;
 - нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (43) У межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського районів та села Темирівка Гуляпільського району) існує лише один суб'єкт господарювання АТ «Запоріжгаз», який має у власності/користуванні діючі газорозподільні мережі.
- (44) Отже, потенційні та наявні конкуренти на вказаному ринку відсутні, оскільки послуга з розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) може надаватись лише тим суб'єктом господарювання, у власності якого знаходяться діючі газорозподільні мережі.

3.7 *Установлення монопольного (домінуючого) становища на ринку*

- (45) Відповідно до частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.
- (46) Внаслідок обумовлення особливих умов здійснення ліцензіатом діяльності з транспортування природного газу розподільними трубопроводами, наявна та потенційна конкуренція на вказаному ринку відсутня. Відтак, АТ «Запоріжгаз» є єдиним суб'єктом господарювання, який надає споживачам послугу з розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) в територіальних (географічних) межах Запорізької області, де розташовано газорозподільні мережі, що перебувають у власності АТ «Запоріжгаз».

3.8 *Загальні висновки щодо монопольного (домінуючого) становища відповідача*

- (47) АТ «Запоріжгаз» протягом 2016 року – лютого 2017 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) в територіальних (географічних) межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського району та села Темирівка Гуляпільського району Запорізької області), де розташовані власні діючі газорозподільні мережі, як таке, що не має жодного конкурента на ринку.

4. **Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку**

- (48) Відповідно до пункту п'ятого частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається: часткова або повна відмова від придбання або реалізації товару за відсутності альтернативних джерел реалізації чи придбання.

4.1 **Відмова від реалізації товару**

- (49) Відносини між газопостачальними підприємствами, газорозподільними підприємствами та фізичними особами (населенням) – споживачами газу, регулюються, зокрема:

- Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 30.09.2015 № 2494, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 за № 1379/27824 (далі – Кодекс);

- Правилами постачання природного газу, затвердженими Постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496 (далі – Правила №2496),
 - Законом України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу»,
 - Правилами безпеки систем газопостачання, затвердженими наказом міністерства енергетики та вугільної промисловості України 15.05.2015 №285, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 08.06.2015 за №674/27119 (далі – Правила безпеки).
- (50) Зазначеними нормативними актами регулюються, зокрема: порядок надання послуг населенню з газопостачання, порядок припинення газопостачання, правові, економічні та організаційні засади забезпечення всіх категорій споживачів вузлами обліку природного газу з метою запровадження повного комерційного (приладового) обліку природного газу.
- (51) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу, Оператор газорозподільної системи (далі - Оператор ГРМ) – суб'єкт господарювання, що на підставі ліцензії здійснює діяльність з розподілу природного газу газорозподільною системою, яка знаходиться у його власності або користуванні відповідно до законодавства, та здійснює щодо неї функції оперативно-технологічного управління.
- (52) Основними функціями Оператора ГРМ є, зокрема, забезпечення розподілу (переміщення) природного газу від місць його надходження в ГРМ з ГТС та з інших джерел (від ГДП та ВБГ, підключених до ГРМ, та від суміжних ГРМ) до споживачів природного газу з урахуванням його якісних і фізико-хімічних характеристик та потреб цих споживачів (пункт 3 глава 2 розділ I Кодексу).
- (53) Взаємовідносини, пов'язані з розподілом природного газу споживачам, у тому числі побутовим споживачам, підключеним до/через ГРМ, включаючи забезпечення Оператором ГРМ цілодобового їх доступу до ГРМ для споживання (розподілу) належного їм (їх постачальникам) природного газу, регулюються договором розподілу природного газу, укладеним між Оператором ГРМ та споживачем відповідно до вимог глави 3 розділу VI цього Кодексу (пункт 5 глава 3 розділ I Кодексу).
- (54) Відповідно до пункту 21 розділу III Правил №2496, побутовий споживач має право, зокрема, на **безперервне** отримання природного газу за умовами договору постачання природного газу.
- (55) Відповідно до пункту 1 глави 7 розділу VI Кодексу, Оператор ГРМ в установленому законодавством порядку має право припинити/обмежити газопостачання (розподіл природного газу) на об'єкт споживача (у тому числі побутового споживача) з дотриманням ПБСГ та нормативних документів, що визначають порядок обмеження/припинення природного газу, у таких випадках:
- 1) несвоєчасна та/або неповна оплата послуг згідно з умовами договору розподілу природного газу;
 - 2) відсутність підтвердженого обсягу природного газу по об'єкту споживача та/або його постачальнику;
 - 3) подання споживачем або його постачальником (який уклав з Оператором ГРМ договір на виконання робіт, пов'язаних з припиненням/обмеженням газопостачання споживачам) письмової заяви про припинення газопостачання;
 - 4) відмова споживача від встановлення лічильника газу, що здійснюється за ініціативи та за кошти Оператора ГРМ, з урахуванням Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу»;
 - 5) неповернення Оператору ГРМ заяви-приєднання до умов договору розподілу природного газу чи розірвання договору розподілу природного газу;
 - 6) несанкціонований відбір природного газу або втручання в роботу ЗВТ чи ГРМ;
 - 7) несанкціоноване відновлення газоспоживання;

- 8) визнання в установленому порядку аварійним станом газорозподільної системи та/або ліквідація наслідків аварій, спричинених надзвичайними ситуаціями техногенного, природного або екологічного характеру, та проведення ремонтно-відновлювальних робіт;
- 9) наявність заборгованості за несанкціонований відбір природного газу з ГРМ;
- 10) необґрунтована відмова від підписання акта наданих послуг та/або акта приймання-передачі природного газу (норма застосовується по об'єкту споживача, що не є побутовим);
- 11) в інших випадках, передбачених законодавством.

У разі якщо припинення газопостачання (розподілу природного газу) на об'єкт побутового споживача буде здійснюватися у випадках, визначених у підпунктах 1 - 6 (крім випадку подання споживачем письмової заяви про припинення газопостачання), 9 цього пункту, Оператор ГРМ має надати повідомлення про припинення газопостачання/розподілу природного газу побутовому споживачу не менше ніж за три доби до запланованої дати припинення газопостачання (розподілу природного газу). При цьому в повідомленні мають бути зазначені підстави та дата припинення газопостачання (розподілу природного газу).

- (56) Водночас, відповідно до статті 6 Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу», суб'єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, зобов'язані, зокрема, припинити розподіл природного газу споживачам, які використовують природний газ без його комерційного обліку, у разі відмови таких споживачів від встановлення лічильників газу, а саме:
 - для населення, що проживає у квартирах та приватних будинках, в яких газ використовується комплексно, у тому числі для опалення, - з 1 січня 2012 року;
 - для підігріву води та приготування їжі - з 1 січня 2016 року;
 - тільки для приготування їжі - з 1 січня 2018 року.**
- (57) Крім того, припинення постачання природного газу побутовому споживачеві передбачено і за ініціативи Постачальника (суб'єкта господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із постачання природного газу) (пункт 23 Правил №2496).
- (58) За ініціативи балансоутримувача (управителя) або Оператора ГРМ та за їх рахунок в багатоквартирному будинку (гуртожитку) або на групу будинків (гуртожитків), мешканці яких в повному обсязі чи частково розраховуються за нормами споживання, або для цілей складання загального балансу споживання природного газу може бути організований та встановлений загальнобудинковий вузол обліку природного газу (пункт 1 глава 5 розділ IX Кодексу).
- (59) Пунктом 4 глави 1 розділу I визначено, що:
 - комерційний вузол обліку/комерційний ВОГ – вузол обліку природного газу, організований відповідно до вимог цього Кодексу для комерційного обліку природного газу при визначенні об'єму (обсягу) передачі та розподілу (споживання/постачання) природного газу в точці комерційного обліку.
 - Точка комерційного обліку – межа балансової належності, відносно якої за допомогою комерційного вузла обліку та/або інших регламентованих процедур у передбачених розділами IX-XI Кодексу випадках визначається об'єм (обсяг) передачі чи розподілу (споживання/постачання) природного газу за певний період;
- (60) Для визначення об'єму спожитого (розподіленого) природного газу по об'єкту споживача використовуються дані комерційного вузла обліку Оператора ГРМ. У разі відсутності комерційного ВОГ у Оператора ГРМ використовуються дані комерційного ВОГ споживача. Споживач не може відмовитись від встановлення

комерційного ВОГ з ініціативи та за кошти Оператора ГРМ. В іншому випадку розподіл природного газу такому споживачу припиняється в порядку, визначеному розділом VI цього Кодексу (пункт 5 глава 1 розділ X Кодексу).

- (61) Відповідно до вимог пункту 5 глави 2 розділу X Кодексу, установлення лічильників газу побутовим споживачам здійснюється відповідно до Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу».
- (62) Відповідно до заявки №811 від 25.01.2017, за адресою **пр. Інженера Преображенського** (пр. Радянський) 9 ГК-292, було виявлено запах газу (виток газу) (робочий маршрут №158). 26 січня 2017 року АТ «Запоріжгаз» направило листа №Зр-СЛ-1221-0117 до районної адміністрації Запорізької міської ради по Хортицькому району та до КП «Наше місто» в якому зазначило, що у зв'язку із проведенням аварійно-відновлювальних робіт на газопроводі високого тиску по пр.Преображенського, пр. Ювілейному, вул. Світлій газопостачання в перерахованих будинках буде відсуне з **01.02.2017 по 02.02.2017** включно.

Також було проінформовано, що задля недопущення повторного відключення будинків від системи газопостачання, будуть проведені роботи з встановлення загальнобудинкового лічильника газу. В додатку 2 до листа наведено перелік будинків, в яких 01.02.2017 та 02.02.2017 будуть проведені роботи з встановлення загальнобудинкового лічильника газу, серед яких зазначено, також, будинок за адресою пр. Ювілейний 19а.

- (63) АТ «Запоріжгаз» розмістило на будинку на пр. Ювілейний 19-а (далі – Будинок заявників) оголошення, згідно з яким газопостачання в будинку буде відсутнє з 01.02.2017 р. по 02.02.2017 включно, у зв'язку з проведенням аварійно-відновлювальних робіт на газопроводі високого тиску. Подача газу, згідно з оголошенням, буде відновлена тільки після огляду цілісності газопроводу і справності газового обладнання в кожній квартирі, а також проведення робіт по контрольному опресуванню (випробуванню газопроводу на щільність).

Тобто, мешканців не було проінформовано, про встановлення під час відключення будинку від газопостачання, загальнобудинкового приладу обліку газу.

Однак, згідно з актом АТ «Запоріжгаз» від 01.02.2017, складеного представниками Товариства, Будинок заявників відключено на ввіді службою СЕГС для виконання робіт зі встановлення загальнобудинкового вузла обліку газу. Підтвердженням того, що у зазначеному будинку планувалось встановлення загальнобудинкового засобу обліку газу є також наряд-допуск № 6 від 01.02.2017, в якому зазначено, що в будинку на пр. Ювілейному, 19а мали проводитись роботи з врізання газопроводів низького тиску для врізання вузла обліку газу.

- (64) 03 лютого 2017 року, тобто після спливу терміну проведення аварійно-відновлювальних робіт, зазначеного в оголошенні Товариства, газопостачання мешканцям Будинку заявників поновлено не було. В листі Товариства від 17.02.2017 №Зр02.2-ЛВ-2307-0217 зазначено, що «причиною не поновлення є «...не надання доступу мешканцями до газового обладнання будинків.....АТ «Запоріжгаз» не може виконати вимоги пункту 7.17 розділу VII Правил безпеки, якими передбачено, що всі об'єкти систем газопостачання і газове обладнання перед їх підключенням до діючих газопроводів, а також після ремонту підлягають зовнішньому огляду і опресуванню повітрям. Пуск газу в газопровід без його зовнішнього огляду та контрольного опресування не допускається».
- (65) За інформацією АТ «Запоріжгаз» (лист від 07.02.2017 №Зр02.2-ЛВ-2307-0217) неможливість виконання Товариством вказаних приписів Правил безпеки обумовлена тим, що мешканці вказаного будинку, відмовились від встановлення

загальнобудинкового приладу обліку, та продовжували чинити опір і не надавали доступ працівникам АТ «Запоріжгаз» до мереж газопостачання для виконання робіт із зовнішнього огляду та контрольного опресовування газопроводу.

- (66) В обґрунтування вищевикладеного АТ Запоріжгаз» надало:
- акти планового випробування ГМВГ на щільність повітрям під тиском 500 даПа (мм.вод. ст.) (далі – Акти випробування), складені працівниками АТ «Запоріжгаз» 01.02.2017, 02.02.2017, 03.02.2017 та 06.02.2017, в яких зазначено, що мешканці будинку (пр. Ювілейний, 19-а) перешкоджали виконанню робіт, пуск газу на будинок не здійснено;
 - акти про порушення від 01.02.2017 № 960 та від 06.02.20017 № 958, згідно з якими працівниками АТ «Запоріжгаз» встановлено порушення Кодексу газорозподільних систем: а саме: відмова від встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу, що здійснюється за рахунок Оператора ГРМ та не допуск і блокування роботи АТ «Запоріжгаз».
- (67) Проте, зазначені акти не можна вважати доказами того, що мешканці цього будинку чинили опір працівникам Товариства щодо проведення випробування ГМВГ на щільність з наступних причин.
- (68) Акти випробування підписані лише працівниками Товариства, підписи третіх осіб відсутні (власника/балансоутримувача будинків, представників правоохоронних органів, іншої незацікавленої особи).

Крім того, форма Акту не передбачає внесення до неї інформації щодо дій споживачів газу під час проведення випробувань працівниками Товариства.

Отже, зазначені Акти не можна вважати доказами того, що мешканці цього будинку чинили опір працівникам Товариства щодо проведення випробування ГМВГ на щільність.

- (69) Акти про порушення від 01.02.2017 № 960 та від 06.02.20017 № 958 (Акти про порушення), згідно з якими працівниками АТ «Запоріжгаз» встановлено порушення Кодексу газорозподільних систем: а саме: відмова від встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу, що здійснюється за рахунок Оператора ГРМ та не допуск і блокування роботи АТ «Запоріжгаз», складені з недотриманням норм чинного законодавства.

Так, відповідно до вимог пункту 4 глави 5 розділу IX Кодексу у разі відмови споживача (несанкціонованого споживача) від підписання акта про порушення він вважається дійсним, якщо його підписали: або більше одного представника Оператора ГРМ, а відмова споживача (несанкціонованого споживача) від підпису акта про порушення підтверджується відеозйомкою; або представник Оператора ГРМ та одна незаінтересована особа (представника власника/користувача, на території чи об'єкті якого сталося порушення, або органу місцевого самоврядування) за умови посвідчення цієї особи.

Складені працівниками Товариства Акти про порушення не підписані споживачами, що мешкають у Будинку та відмова від підпису не підтверджена відеозйомкою, жодною незацікавленою особою вказані акти також не підписані.

Крім того, під час розгляду Хортицьким районим судом м. Запоріжжя справи №2/337/685/2017, судом було встановлено, що один з представників Товариства, який підписав акт про порушення від 01.02.2017 фактично не був присутній під час складання акту біля Будинку Заявників. Вищевикладені обставини враховані також і Апеляційним судом Запорізької області при прийнятті рішення по справі №2/337/685/2017.

Враховуючи вищевикладене, акти про порушення не можуть вважатись доказами перешкоджання споживачами працівникам Товариства у проведенні робіт з відновлення газопостачання Будинку.

- (70) Отже, АТ «Запоріжгаз» не надано жодних доказів того, що мешканці цього будинку чинили опір працівникам Товариства щодо проведення випробування ГМВГ на щільність та будь-яких доказів того, що ними було застосовано всі заходи для проведення цього випробування.
- (71) Водночас, листом від 10.02.2017 №25/2017 головою правління ОСББ «Ювілейний 19-а» було повідомлено Товариство, що доступ до виконання робіт по відновленню газопостачання будинку №19-а по пр. Ювілейному, м. Запоріжжя був та є вільний, ніяких перешкод немає.
- (72) Відповідно до пояснень, наданих Відділенню мешканцями будинку №19-а по пр. Ювілейному [гр. Шманько А.А. (лист від 06.04.2017), гр. Крисан О.О.(лист від 28.03.2017), працівникам АТ «Запоріжгаз» не чинилось опору щодо контрольного опресовування системи газопостачання та газового обладнання, та поновлення газопостачання.
- (73) Отже, АТ «Запоріжгаз» не доведено факт чинення мешканцями будинку у період з 03.02.2017 по 16.02.2017 опору щодо виконання працівниками АТ «Запоріжгаз» робіт із зовнішнього огляду та контрольного опресування газопроводу (що також встановлено судом).
- (74) При тому, що побутовий споживач має право на безперервне отримання природного газу, мешканці будинку №19-а по пр. Ювілейному отримали послугу з розподілу природного газу (газопостачання) лише **17 лютого 2017 року** (після відновлення системи газопостачання).
- (75) Слід зазначити, що природний газ, який надходить до багатоквартирного житлового будинку, мешканці якого звернулись до Відділення АКУ за захистом своїх прав, використовується виключно з метою задоволення побутових потреб фізичних осіб (для приготування їжі та підігріву води).
- (76) Споживачі зазначеного будинку в порушення їх прав, визначених вимогами Кодексу та Правил №2496 стосовно безперервного отримання природного газу, безпідставно залишались без цієї послуги в період з 03.02.2017 по 16.02.2017.
- Слід зазначити, що Рішенням суду дії АТ «Запоріжгаз», щодо припинення газопостачання мешканцям будинку по пр. Ювілейному 19а у період з 03.02.2017 по 16.02.2017 включно, також, визнані незаконними.
- (77) Отже, Заявникам, з боку АТ «Запоріжгаз», було відмовлено в наданні послуги з розподілу природного газу за відсутності альтернативних джерел придбання цієї послуги.
- (78) Такі дії АТ «Запоріжгаз» були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, оскільки в умовах значної конкуренції на ринку відбувається змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання. Тобто, АТ «Запоріжгаз», відчуваючи конкурентний тиск на ринку, з метою не втрати власної долі на ринку, прагнуло б для утримання споживачів вживати дієвих заходів для поновлення їм послуг.
- (79) Ураховуючи вищезазначене, дії АТ «Запоріжгаз», який протягом січня 2016 року – лютого 2017 року займав монопольне (домінуюче) становище на ринку розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) в територіальних (географічних) межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського району та села Темирівка Гуляпільського району

Запорізької області), де розташовані власні діючі газорозподільні мережі, що полягали у повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання в період з 03.02.2017 по 16.02.2017, кваліфіковано Відділенням як зловживання монопольним становищем відповідно до пункту 5 частини другої статті 13 Закону.

5. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (80) Як свідчать заперечення Відповідача на попередні висновки у справі, Відповідач з висновками Відділення про порушення ним законодавства про захист економічної конкуренції не згоден.
- (81) Зауваження Відповідача до пунктів 2, 3 Подання про попередні висновки по справі, а саме, щодо статуту, ліцензій, та місць розташування газорозподільних мереж АТ «Запоріжгаз», враховано при прийнятті рішення.
- (82) Зауваження Відповідача до пункту 4 Подання про попередні висновки по справі не приймаються до уваги з наступних причин.
- (83) *Відповідачем надано пояснення, що мешканців будинку не було проінформовано про встановлення загальнобудинкового вузла обліку газу, через те, що АТ «Запоріжгаз» не володіло інформацією щодо фактичного балансоутримувача будинку Заявників. Однак, відсутність у Відповідача актуальної інформації щодо балансоутримувача зазначеного будинку, не позбавляє Відповідача від обов'язку своєчасного інформування мешканців будинку щодо проведення будь-яких робіт, що передбачають відключення газопостачання будинку, в тому числі, щодо проведення робіт із встановлення загальнобудинкового засобу обліку газу.*
- (84) *Зауваження, щодо того, що причинами невідновлення газопостачання до будинку Заявників, є перешкоджання мешканцями будинку у проведенні АТ «Запоріжгаз» робіт з пуску газу, не приймається до уваги. Хортицьким районним судом м.Запоріжжя було надано належну оцінку наданим АТ «Запоріжгаз» доказам щодо перешкоджання мешканцями будинку у проведенні робіт з пуску газу, а саме: актам про порушення, журналам обліку телефонограм тощо. В прийнятому Хортицьким районним судом рішенні зазначено, що зазначені документи не є належними та допустимими доказами, які б безперечно свідчили про те, що мешканці будинку перешкоджали Відповідачу у проведенні робіт, необхідних для відновлення газопостачання.*
- (85) В наданих Відповідачем зауваженнях на пункт 6 Подання про попередні висновки по справі, АТ «Запоріжгаз» звертає увагу на те, що за результатами розгляду справи №02/06-17 АТ «Запоріжгаз» вже понесло юридичну відповідальність. При цьому, не можна двічі пригнути до юридичної відповідальності за одне й те саме порушення.

Зазначене Зауваження не відповідає дійсності.

В рішенні адміністративної колегії Відділення від 12.07.2017 №17-рш по справі № 02/06-17, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції були визнані дії АТ «Запоріжгаз», які полягали у безпідставній відмові в наданні послуги з розподілу природного газу мешканцям будинків розташованих за адресами: в місті Запоріжжі – вул. О. Говорухи, буд. №20, вул. Тбіліська, буд. 31. Розгляд заяв ОСОБИ_1 та ОСББ «Ювілейний 19-а» відбувався в рамках розгляду окремої відокремленої справи № 02/26-17. Отже, АТ «Запоріжгаз» не несло будь-якої відповідальності за дії АТ «Запоріжгаз», які полягали у безпідставній відмові в наданні послуги з розподілу природного газу мешканцям будинку, розташованого за

адресою: м. Запоріжжя, пр. Ювілейний, буд. №19-а, в період з 03.02.2017 по 16.02.2017.

- (86) Таким чином, висновок Відділення про наявність в діях АТ «Запоріжгаз» порушення законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції») не є спростованим.

6. Остаточний висновок адміністративної колегії Відділення у справі

- (84) Таким чином, зібраними у справі доказами доведено, що АТ «Запоріжгаз» впродовж січня 2016 року – лютого 2017 року займаючи монопольне (домінуюче) становище на ринку розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) в територіальних (географічних) межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського району та села Темирівка Гуляпільського району Запорізької області), де розташовані власні діючі газорозподільні мережі, як таке, що не має жодного конкурента на ринку, своїми діями, що полягали у безпідставній відмові в наданні послуги з розподілу природного газу мешканцям будинку, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, пр. Ювілейний, буд. №19-а, в період з 03.02.2017 по 16.02.2017, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50, пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами), шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.

7. Визначення розміру штрафу

- (85) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (86) Відповідно до абзацу 2 частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, визначене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (87) Відповідно до копії форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018 рік чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) АТ «Запоріжгаз» у 2018 році становив *(інформація з обмеженим доступом)* гривень.
- (88) При визначенні розміру штрафу враховано такі обставини:
- АТ «Запоріжгаз» сприяло у розгляді справи,
 - споживачі не отримували послугу з розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) впродовж тривалого періоду,
 - порушення вчинено повторно (справа № 02/06-17).

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції

розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Запоріжгаз» протягом січня 2016 року – лютого 2017 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами) в територіальних (географічних) межах Запорізької області (крім м. Мелітополь, Мелітопольського, Веселівського та Приазовського району та села Темирівка Гуляпільського району Запорізької області), де розташовані власні діючі газорозподільні мережі, як таке, що не має жодного конкурента на ринку.

2. Визнати дії АТ «Запоріжгаз», які полягали у безпідставній відмові в наданні послуги з розподілу природного газу мешканцям будинку, розташованого за адресою: м.Запоріжжя, пр. Ювілейний, буд. №19-а, в період з 03.02.2017 по 16.02.2017, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, пунктом 5 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу газу (транспортування газу розподільними трубопроводами), шляхом повної відмови від реалізації товару за відсутності альтернативних джерел придбання.

3. Згідно з частиною другою статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, зазначене у пункті 2 цього рішення, накладити на акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Запоріжгаз» (69035, м. Запоріжжя, вул. Заводська, 7, код за ЄДРПОУ 03345716) штраф у розмірі 10 000 (десять тисяч) гривень.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

В.о. голови територіального
відділення

Н. БАЛЮРА